

Una gran gesta per a la geoconservació

Enrique Díaz-Martínez i Nàdia Herrero

Per primera vegada en els seus seixanta anys d'història, la UICN (Unió Internacional per a la Conservació de la Natura) incorpora a la seva agenda la conservació del patrimoni geològic i de la geodiversitat.

Malgrat que la geodiversitat condiona els sistemes naturals i constitueix una part essencial de la natura, el patrimoni geològic ha estat tradicionalment oblidat pel moviment conservacionista, tant des dels governs com des de les organitzacions científiques i ecologistes.

Bryce Canyon (EUA).

Per primera vegada en els seus seixanta anys d'història, la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (UICN) ha incorporat a la seva agenda la conservació del patrimoni geològic i la geodiversitat. Aquesta resolució es va adoptar durant el Congrés mundial de conservació que es va celebrar a Barcelona l'octubre de 2008, i introdueix un tema completament nou a l'agenda de la principal organització de conservació de natura del món.

Malgrat que són aspectes essencials de la natura, els elements geològics han estat tradicionalment poc considerats per part del moviment conservacionista, però aquest oblit incomprensible ha arribat a la seva fi. La Comissió de Patrimoni Geològic de la Societat Geològica d'Espanya ha estat la responsable de presentar a la UICN una moció en aquest sentit, tot defensant que la geodiversitat és un factor clau que condiona la diversitat biològica, cultural i paisatgística, i que els aspectes geològics amb gran valor (científic, cultural, estètic, educatiu, etc.) han de ser preservats per a generacions futures.

Els intents de conservació de la natura han de buscar protegir el més vulnerable i representatiu, tenint en compte que els aspectes geològics i els biològics estan íntimament relacionats, són inseparables i junts contribueixen a la diversitat natural. Per tant, a l'hora d'identificar i gestionar els espais protegits, s'han de considerar els dos components, biòtic i abiòtic, sense oblidar que mentre que la majoria de les espècies, els hàbitats i els ecosistemes poden ser recuperables, el patrimoni geològic no és renovable i, un cop destruït, és irreparable.

abstract

For the first time in its 60-year-long history, the International Union for Conservation of Nature (IUCN) has incorporated the conservation of geological heritage and geodiversity into its agenda. The resolution was adopted during the World Conservation Congress in Barcelona in October 2008 and introduces a completely new topic into the agenda of the world's main nature conservation organization. Despite being key aspects of nature, these topics have traditionally been given little, if any, consideration by the nature conservation movement. This incomprehensible neglect has finally come to an end. The Geological Heritage Commission in the Geological Society of Spain was responsible for introducing this motion as one to be taken into consideration by IUCN. The resolution recalls that geodiversity is a crucial factor conditioning biological, cultural and landscape diversity, and that geological aspects with high value (scientific, cultural, aesthetic, educational, etc.) must be preserved for future generations. Both the geological and biological aspects contribute towards natural diversity, and both must be considered in the identification and management of protected areas. Nature conservation attempts to protect the most vulnerable and representative, keeping in mind that while most species, habitats and ecosystems may be resilient and undergo recovery, most geological heritage is non-renewable and irreplaceable.

Introducció

Dins del marc del IV Congrés mundial de conservació que s'esdevingué a Barcelona del 4 al 14 d'octubre, l'Assemblea General de la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (UICN) va aprovar la moció titulada *Conservació de la geodiversitat i del patrimoni geològic*.

L'adopció d'aquesta resolució inicia una nova etapa per intentar posar fi a un oblit injustificable i representa un primer pas per detenir la pèrdua de patrimoni geològic o, dit d'una altra manera, per evitar que la Terra continuï perdent la memòria.

Què té d'especial aquest fet?

Durant els seixanta anys d'història de la UICN, l'organització ambiental global més antiga i més gran del món, la major part dels esforços s'han centrat en la conservació dels aspectes biòtics: hàbitats, ecosistemes i biodiversitat. No obstant això, el concepte de conservació de la natura ha de ser més global, atès que la diversitat natural també inclou la dels aspectes geològics (geodiversitat), que també han de ser considerats a l'hora de declarar i gestionar les àrees naturals protegides.

En el moment de conservar el patrimoni natural sempre s'ha de prestar atenció als aspectes més valuosos, més representatius i més vulnerables, tant biòtics com abiòtics. Però

existeix una diferència peculiar: mentre que els elements biòtics tenen una certa resiliència i poden arribar a recuperar-se amb les mesures adequades, el patrimoni geològic no és renovable i, un cop destruït, és irrecuperable.

l'objectiu de la resolució a llarg termini és incorporar el component abiòtic de la natura als plans i les estratègies de conservació a escala global, perquè la conservació de la diversitat natural i del patrimoni natural sigui realment integral i no exclougui els aspectes geològics.

Vista de l'Assemblea General de la UICN durant el Congrés mundial de Barcelona.

Qui hi ha hagut darrere aquesta iniciativa?

La Comissió de Patrimoni Geològic de la Societat Geològica d'Espanya ha estat la responsable de proposar aquesta moció a tots els membres de la UICN. Aquesta societat científica s'hi va incorporar com a membre de ple dret el març de 2008 i dos mesos més tard va presentar la moció per sotmetre-la a l'aprovació de l'Assemblea General.

La resolució adoptada per l'Assemblea General no implica grans canvis d'estratègies ni grans pressupostos. L'objectiu a curt termini (quatre anys) és incloure el patrimoni geològic i la geodiversitat en l'agenda de la UICN. En altres paraules, començar a parlar-ne. Concretament, a partir d'ara, la UICN haurà de dissenyar, organitzar i afavorir tallers, seminaris i conferències en matèria de geodiversitat i patrimoni geològic, de la mateixa manera que fins ara ha desenvolupat nombroses activitats relacionades amb la conservació de la biodiversitat. Evidentment,

Per què és important el patrimoni geològic?

Tot el que sabem sobre l'evolució de la vida està escrit a les roques, igual que els canvis climàtics del passat i altres fenòmens que han tingut lloc des de la formació del planeta fins als nostres dies. Si perdem l'accés al registre del que va passar en el passat i que està escrit en aquest gran llibre obert que és la memòria de la Terra, mai no podrem comprendre els processos i els canvis climàtics actuals.

De la mateixa manera que ens preocupem davant la possibilitat que es perdi l'arxiu que conté el nostre certificat de naixement o la nostra genealogia fins als temps més remots, també ens hem de preocupar davant l'amenaça de desaparició dels elements geològics més importants que guarden aquesta informació.

La comunitat científica és cada cop més conscient dels problemes que afecten el patrimoni geològic i per això cada cop dedica més esforços a educar sobre aquesta qüestió i a divulgar-la. Tanmateix, necessita el suport de les organitzacions que es dediquen a la conservació de la natura, tant governamentals com no governamentals. Per això és important que hi hagi organitzacions de caràcter geològic a

la UICN i, amb la seva participació en el Congrés mundial per a la conservació de la natura, la Societat Geològica d'Espanya ha tingut un paper fonamental en aquest sentit.

El text de la resolució adoptada per la UICN explica que la geodiversitat és un factor crucial de la diversitat natural i que limita i condiona la diversitat biològica, cultural i paisatgística. També explica que el patrimoni geològic està format pels aspectes d'origen geològic, que tenen un gran valor (científic, estètic, cultural, didàctic, etc.) i que han de ser preservats per a les generacions futures.

Durant les últimes dècades s'han desenvolupat mètodes per quantificar la biodiversitat i ara ja

disposem també de mètodes per quantificar la geodiversitat, que no és més que la diversitat de tots els elements i aspectes naturals originats per processos geològics, entre els quals s'inclouen des dels minerals i les roques, els fòssils i els meteorits, fins a les formes del terreny i els dipòsits superficials, a més de l'aigua i les energies fòssils.

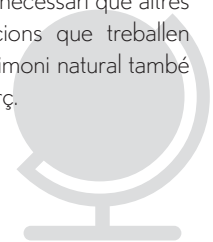
Què és la UICN i per què és important aquesta resolució?

La Unió Internacional per a la Conservació de la Natura és l'organització ambiental global més antiga i més gran del món. Es tracta

d'una institució global democràtica que agrupa més de 1.000 organitzacions membres, tant governamentals com no governamentals, i gairebé 11.000 científics voluntaris en més de 160 països.

La UICN contribueix a fer que el món trobi solucions pragmàtiques als reptes ambientals i de desenvolupament més apressants. Per aconseguir-ho, dóna suport a la investigació científica, gestiona projectes a tot el món i coordina la tasca de governs, organitzacions no governamentals, agències de les Nacions Unides, empreses i comunitats locals per desenvolupar i implementar polítiques, legislació i les millors pràctiques.

La Societat Geològica d'Espanya ha volgut formar part de la UICN amb l'objectiu de contribuir a la conservació del patrimoni geològic i de la geodiversitat. En aquest sentit, l'adopció de la resolució constitueix un gran èxit per a la geoconservació. Però, d'altra banda, tan sols es tracta d'un pas endavant. Ara ens espera una intensa tasca per aconseguir la materialització del contingut de la moció en tots els àmbits. Per tant, és del tot necessari que altres professionals i organitzacions que treballen en la conservació del patrimoni natural també s'involucrin en aquest esforç.

Enrique Díaz-Martínez

Instituto Geológico y Minero de España.
ediaz@igme.es

Nàdia Herrero

Generalitat de Catalunya.
nherrero@gencat.cat

L'Enrique Díaz-Martínez treballa per a l'Institut Geològic i Miner d'Espanya i la Nàdia Herrero per a la Generalitat de Catalunya i són els membres de la Comissió de Patrimoni Geològic de la Societat Geològica d'Espanya que van presentar la moció a l'Assemblea General de la UICN.

Enllaços:

- Societat Geològica d'Espanya:
<http://www.sociedadgeologica.es>
- Unió Internacional per a la Conservació de la Natura:
<http://www.iucn.org>
- Text original de la moció:
http://www.iucn.org/news_events/events/congress/assembly/policy/index.cfm
- Mocions promogudes pel Comitè Espanyol de la UICN:
<http://www.uicn.es/content/view/32/28/>
- Notícia en anglès sobre la resolució:
<http://ipsterraviva.net/tv/iucn2008/currentNew.aspx?new=1237>
- Notícia en castellà sobre la resolució:
<http://www.uicn.es/images/pdf/noticiaterra.pdf>

A. Margalef/CENMA

Parc Nacional de Huanglong (Sichuan, Xina).

